

๕ การันต์ในอิตถิลิงค์

อิ การันต์ในอิตถิลิงค์แจกอย่าง รตติ (ราตรี) ดังนี้

วิภัตติ	เอกวจนะ	พหูวจนะ
ปจมา	รตติ (ลี) ลง ลี ลบ ลี อ.ราตรี	รตติโย (โย) รตตี (โย) อ.ราตรี ท.
ทุตिया	รตตี (อ) ลง อ คง อ ไร่ ซึ่งราตรี สูราตรี ยังราตรี ลีน ราตรี ตลอดราตรี กะราตรี เฉพาะ ราตรี	รตติโย (โย) ลง โย คง โย ไร่ รตตี (โย) ลบ โย เสย ซึ่งราตรี ท. สูราตรี ท. ยังราตรี ท. ลีนราตรี ท. ตลอดราตรี ท. กะ ราตรี ท. เฉพาะราตรี ท.
ตติยา	รตติยา (นา) แปลง นา เป็น ยา ด้วยราตรี โดยราตรี อัน ราตรี ตามราตรี เพราะราตรี มีราตรี ด้วยทั้ง ราตรี ข้างราตรี ทางราตรี	รตตีหิ (หิ) รตตีภิ (หิ) ด้วยราตรี ท. โดย ราตรี ท. อันราตรี ท. ตามราตรี เพราะราตรี ท. มีราตรี ท.

วิภัตติ	เอกวจนะ	พหุวจนะ
จตุตถิ	<p>รตฺติยา (ส)</p> <p>แปลง ส เป็น ยา</p> <p>แก่ราตรี เพื่อราตรี ต่อราตรี</p>	<p>รตฺตีนํ (น)</p> <p>ลง นํ คง นํ ที่มะ อิ</p> <p>เป็น อี แก่ราตรี ท.</p> <p>เพื่อราตรี ท.ต่อราตรี</p> <p>ท.</p>
ฉฎฺฉิ	<p>รตฺติยา (ส)</p> <p>แปลง ส เป็น ยา</p> <p>แห่งราตรี ของราตรี เมื่อ</p> <p>ราตรี</p>	<p>รตฺตีนํ (น)</p> <p>ลง นํ คง นํ ที่มะอิ</p> <p>เป็น อี</p> <p>แห่งราตรี ท. ของ</p> <p>ราตรี ท.</p> <p>เมื่อราตรี ท.</p>
สตุตฺถมิ	<p>รตฺติยา (สฺมี) แปลง สฺมี เป็น</p> <p>ยา</p> <p>รตฺติยํ (สฺมี) แปลง สฺมี เป็น</p> <p>ยํ</p> <p>รตฺยํ (สฺมี) แปลง สฺมี เป็น อํ</p> <p>แปลง อี เป็น ย ลบพยัญชนะที่</p> <p>มีรูปเสมอกัน คือ ต</p> <p>(รตฺยา รตฺตี รตฺโต)</p> <p>ในราตรี ไกล่ราตรี ที่ราตรี</p> <p>ครั้งเมื่อราตรีในเพราะราตรี</p> <p>เหนือราตรี บนราตรี</p>	<p>รตฺตีสฺสุ (สฺ)</p> <p>ลง สฺсу คง สฺสุ ที่มะ อิ</p> <p>เป็น อี</p> <p>ในราตรี ท. ไกล่ราตรี</p> <p>ท.ที่ราตรี ท. ครั้งเมื่อ</p> <p>ราตรี ท.ในเพราะราตรี</p> <p>ท. เหนือราตรี ท.</p> <p>บนราตรี ท.</p> <p>ณ ราตรี ท.</p>

โครงการพัฒนาบทเรียนออนไลน์และสื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาบาลี

วิภัตติ	เอกวจนะ	พหุวจนะ
อาลปนํ	รัตติ (ลี) ลง ลี ลบ ลี แนะราตรี ดูก่อนราตรี ข้าแต่ ราตรี	รัตติโย (โย) ลง โย คง โย รัตติ (โย) ลง โย ลบ โย ทีมะอิ เป็นอิ แนะราตรี ท. ดูก่อน ราตรี ท. ข้าแต่ราตรี ท.

ศัพท์เหล่านี้แจกเหมือน รัตติ (ราตรี)

อาณิ (ลิม)	กฏิ (สะเอว)	อิทธิ (ฤทธิ)	ขนฺติ (ความ
อดทน)	อีติ (จัญไร)	คณฺธิ (ระฆัง)	อุกฺขฺติ (หม้อข้าว)
ฉวิ (ผิว)	อุมิ (คลื่น)	ชลฺติ (สะกั้งไม้)	ตฺนฺติ (เส้นด้าย)
รติ (ความยินดี)	นฺนฺติ (ความเพลิดเพลิน)	ลทฺธิ (ลัทธิ)	ปณฺหิ (สั้นเท้า)
วติ (รู้)	มฺติ (ความรู้)	สฺตฺติ (หอก)	ยณฺจฺติ (ไม้เท้า)
สนฺธิ (ความต่อ)			

ตัวอย่างการแจก สุตติ (หอก) เหมือน รตติ (ราตรี) ดังนี้
 อี การันต์ในอิตถीलึงค์แจกอย่าง สุตติ (หอก) ดังนี้

วิภัตติ	เอกวจนะ	พหุวจนะ
ปจมา	สุตติ (รตติ)	สุตติโย(รตติโย) สุตตี (รตตี)
ทุตติยา	สุตตี (รตตี)	สุตติโย (รตติโย) สุตตี (รตตี)
ตติยา	สุตติยา (รตติยา)	สุตตีหิ (รตตีหิ) สุตตีภิ (รตตีภิ)
จตุตถี	สุตติยา (รตติยา)	สุตตีนัง (รตตีนัง)
ปณจมี	สุตติยา(รตติยา) สุตยา (รตยา)	สุตตีหิ (รตตีหิ) สุตตีภิ (รตตีภิ)
ฉฐฐี	สุตติยา (รตติยา)	สุตตีนัง (รตตีนัง)
สप्तตมี	สุตติยา (รตติยา) สุตติยัม (รตติยัม) สุตยัม (รตยัม)	สุตตีสุ (รตตีสุ)
อาลปนัม	สุตติ (รตติ)	สุตติโย (รตติโย) สุตตี (รตตี)

จงแต่งประโยคภาษาไทยต่อไปนี้เป็นภาษามคธ

๑. อ.ข้าวสุก (โอทน-ปุง) ในหม้อข้าว ของหญิงแม่เรือน ผู้เป็นที่พึง
ของบุตร ท.(ปุตต-ปุง) ฯ

เฉลย. ปุตตานัน นาถาย ชรณิยา อุกุขลียํ (อุกุขลिया) โอทโน ฯ

๒. อ.หอก อันยาว ในมือ ของทหาร (โยธ-ปุง) ผู้กล้าหาญ (วีร,
วิสารถ) ฯ

เฉลย. วีรสส โยธสส หตถสมฺมิ (หตถมฺหิ, หตถเอ) ทิมา สตุติ ฯ

๓. อ.สะเก็ดไม้ ท. แห่งต้นไม้ บนภูเขา อันสูง (อุจจ) ฯ

เฉลย. อุจเจ ปพฺพเต (ปพฺพตสมฺมิ, ปพฺพตมฺหิ) รกฺขสฺส ชลฺลियो (ชลฺลิตฺติ) ฯ

๔. อ.ความยินดี ในฤทธิ์ ของหญิงแม่มด ผู้ร้าย ฯ

เฉลย. จณฺทาย อิกฺขณิกาย อิทฺธิยา (อิทฺธิยํ) รติ ฯ

การทำตัวรูป รตฺติ (ราตรี) ดังนี้

<p>รตฺติ ศัพท์เดิมคือ รตฺติ อี การันต์ในอิตถิลิงค์ ลง สิ ปจมาวิภตฺติ ฝ่าย เอกวจนะ ลง สิ ลบ สิ เสีย สำเร็จรูปเป็น รตฺติ รตฺติ แปลว่าอ.ราตรี ฯ</p>
<p>รตฺติโย ศัพท์เดิมคือ รตฺติ อี การันต์ในอิตถิลิงค์ ลง โย ปจมาวิภตฺติ ฝ่ายพหุวจนะ ลง โย คง โย ไว้ สำเร็จรูปเป็น รตฺติโย รตฺติโย แปลว่า อ.ราตรี ท. ฯ</p>
<p>รตฺตี ศัพท์เดิมคือ รตฺติ อี การันต์ในอิตถิลิงค์ ลง โย ปจมาวิภตฺติ ฝ่าย พหุวจนะ ลง โย ลบ โย เสีย ทีฆะ อี เป็น อี สำเร็จรูปเป็น รตฺตี รตฺตี แปลว่า อ.ราตรี ท. ฯ</p>
<p>รตฺตี ศัพท์เดิมคือ รตฺติ อี การันต์ในอิตถิลิงค์ ลง อํ ทฺติยาวิภตฺติ ฝ่าย เอกวจนะ ลง อํ คง อํ ไว้ สำเร็จรูปเป็น รตฺตี รตฺตี แปลว่า ซึ่งราตรี, สู ราตรี, ยังราตรี, สิ้นราตรี, ตลอดราตรี, กะราตรี, เฉพาะราตรี ฯ</p>

รตุติโย ศัพท์เดิมคือ รตุติ อี การันต์ในอิตถीलึงค์ ลง โย พุติยาวิภัตติ
ฝ่ายพหูวนะ ลง โย คง โย ไว้ สำเร็จรูปเป็น รตุติโย รตุติโย แปลว่า
ซึ่งราตรี ท., สูราตรี ท., ยังราตรี ท., ลันราตรี ท., ตลอดราตรี ท., กะ
ราตรี ท., เฉพาะราตรี ท. ฯ

รตุติยา ศัพท์เดิมคือ รตุติ อี การันต์ในอิตถीलึงค์ ลง นา ตติยาวิภัตติ
ฝ่ายเอกวนะ แปลง นา เป็น ยา สำเร็จรูปเป็น รตุติยา รตุติยา
แปลว่า ด้วยราตรี, โดยราตรี, อันราตรี, ตามราตรี, เพราะราตรี, มีราตรี,
ด้วยราตรี, ข้างราตรี, ทางราตรี ฯ

รตุตีหิ ศัพท์เดิมคือ รตุติ อี การันต์ในอิตถीलึงค์ ลง หิ ตติยาวิภัตติ
ฝ่ายพหูวนะ ทีฆะ อี เป็น อี ลง หิ คง หิ ไว้ สำเร็จรูปเป็น รตุตีหิ รต
ตีหิ แปลว่า ด้วยราตรี ท., โดยราตรี ท., อันราตรี ท., ตามราตรี ท.,
เพราะราตรี ท., มีราตรี ท., ด้วยราตรี ท., ข้างราตรี ท., ทางราตรี ท. ฯ

รตุตีภิ ศัพท์เดิมคือ รตุติ อี การันต์ในอิตถीलึงค์ ลง หิ ตติยาวิภัตติ
ฝ่ายพหูวนะ ทีฆะ อี เป็น อี แปลง หิ เป็น ภิ สำเร็จรูปเป็น รตุตีภิ
รตุตีภิ แปลว่า ด้วยราตรี ท., โดยราตรี ท., อันราตรี ท., ตามราตรี ท.,
เพราะราตรี ท., มีราตรี ท., ด้วยราตรี ท., ข้างราตรี ท., ทางราตรี ท. ฯ

รตุติยา ศัพท์เดิมคือ รตุติ อี การันต์ในอิตถीलึงค์ ลง ส จตุตถีวิภัตติ
ฝ่ายเอกวนะ แปลง ส เป็น ยา สำเร็จรูปเป็น รตุติยารตุติยา แปลว่า
แก่ราตรี, เพื่อราตรี, ต่อราตรี ฯ

รตุตีนัง ศัพท์เดิมคือ รตุติ อี การันต์ในอิตถीलึงค์ ลง นัง จตุตถีวิภัตติ
ฝ่ายพหูวนะ ทีฆะ อี เป็น อี ลง นัง คง นัง ไว้ สำเร็จรูปเป็น รตุตีนัง รต
ตีนัง แปลว่า แก่ราตรี ท., เพื่อราตรี ท., ต่อราตรี ท. ฯ

รตฺติยา ศัพท์เดิมคือ รตฺติ อี การันต์ในอิตถิลิงค์ ลง สุมา ปโยจมีวิภัตติ ฝ้ายเอกวจนะ แปลง สุมา เป็น ยา สำเร็จรูปเป็น รตฺติยา รตฺติยา แปลว่า แต่ราตรี, จากราตรี, กวาราตรี, เหตุราตรี ฯ

รตฺยา ศัพท์เดิมคือ รตฺติ อี การันต์ในอิตถิลิงค์ ลง สุมา ปโยจมีวิภัตติ ฝ้ายเอกวจนะ แปลง อี ที่ รตฺติ เป็น ย แล้วลบ ตู ทิ้งเสีย แปลง สุมา เป็น ยา สำเร็จรูปเป็น รตฺยา รตฺยา แปลว่า แต่ราตรี, จากราตรี, กวาราตรี, เหตุราตรี ฯ

รตฺตีหิ ศัพท์เดิมคือ รตฺติ อี การันต์ในอิตถิลิงค์ ลง หิ ปโยจมีวิภัตติ ฝ้ายพหุวจนะ ทีฆะ อี เป็น อี ลง หิ คง หิ ไว้ สำเร็จรูปเป็น รตฺตีหิ รตฺตีหิ แปลว่า แต่ราตรี ท., จากราตรี ท., กวาราตรี ท., เหตุราตรี ท. ฯ

รตฺตีภิ ศัพท์เดิมคือ รตฺติ อี การันต์ในอิตถิลิงค์ ลง หิ ตติยาวิภัตติ ฝ้ายพหุวจนะ ทีฆะ อี เป็น อี แปลง หิ เป็น ภิ สำเร็จรูปเป็น รตฺตีภิ รตฺตีภิ แปลว่า แต่ราตรี ท., จากราตรี ท., กวาราตรี ท., เหตุราตรีท. ฯ

รตฺติยา ศัพท์เดิมคือ รตฺติ อี การันต์ในอิตถิลิงค์ ลง ส ฉัญจิวิภัตติ ฝ้ายเอกวจนะ แปลง ส เป็น ยา สำเร็จรูปเป็น รตฺติยา รตฺติยา แปลว่า แห่งราตรี, ของราตรี, เมื่อราตรี ฯ

รตฺตินํ ศัพท์เดิมคือ รตฺติ อี การันต์ในอิตถิลิงค์ ลง นํ ฉัญจิวิภัตติ ฝ้ายพหุวจนะ ลง นํ คง นํ ไว้ สำเร็จรูปเป็น รตฺตินํ รตฺตินํ แปลว่า แห่งราตรี ท., ของราตรี ท., เมื่อราตรี ท. ฯ

รตฺติยํ ศัพท์เดิมคือ รตฺติ อี การันต์ในอิตถิลิงค์ ลง สฺมี สัตตมวิภัตติ ฝ้ายเอกวจนะ แปลง สฺมี เป็น ยํ สำเร็จรูปเป็น รตฺติยํ รตฺติยํ แปลว่า ในราตรี, ไกลราตรี, ที่ราตรี, ครั้นราตรี, ในราตรี, เหนือราตรี, บนราตรี, ณ ราตรี ฯ

รตฺยํ ศัพท์เดิมคือ รตฺติ อี การันต์ในอิตถิลิงค์ ลง สฺมี สัตตมวีภัตติ
 ฝ่ายเอกวจนะ แปลง อี ที่ รตฺติ เป็น ย แล้วลบ ตฺ ทิ้งเสีย แปลง สฺมี
 เป็น ยํ สำเร็จรูปเป็น รตฺยํ รตฺยํ แปลว่า ในราตรี, ไกลัราตรี, ที่ราตรี,
 ครั้นราตรี, ในราตรี, เหนือราตรี, บนราตรี, ณ ราตรี ฯ

รตฺตีสฺสฺ ศัพท์เดิมคือ รตฺติ อี การันต์ในอิตถิลิงค์ ลง สฺ สัตตมวีภัตติ
 ฝ่ายพหุวจนะ ทิมะ อี เป็น อี ลง สฺ คง สฺ ไว้ สำเร็จรูปเป็น รตฺตีสฺสฺ รตฺ
 ตีสฺสฺ แปลว่า ในราตรี ท., ไกลัราตรี ท., ที่ราตรี ท., ครั้นราตรี ท., ใน
 ราตรี ท., เหนือราตรี ท., บนราตรี ท., ณ ราตรี ท. ฯ

รตฺติ โย ศัพท์เดิมคือ รตฺติ อี การันต์ในอิตถิลิงค์ ลง สฺ อาลปนนะวิภัตติ
 ฝ่ายเอกวจนะ ลง สฺ ลบ สฺ เสีย สำเร็จรูปเป็น รตฺติ รตฺติ แปลว่า แน่
 ราตรี, คู่ก่อนราตรี, ข้าแต่ราตรี ฯ

รตฺติโย ศัพท์เดิมคือ รตฺติ อี การันต์ในอิตถิลิงค์ ลง โย อาลปนนะวิภัตติ
 ฝ่ายพหุวจนะ ลง โย คง โย ไว้ สำเร็จรูปเป็น รตฺติโย รตฺติโย แปลว่า
 แน่ราตรี ท., คู่ก่อนราตรี ท., ข้าแต่ราตรี ท. ฯ

รตฺตี ศัพท์เดิมคือ รตฺติ อี การันต์ในอิตถิลิงค์ ลง โย อาลปนนะวิภัตติ
 ฝ่ายพหุวจนะ ลง โย ลบ โย เสีย สำเร็จรูปเป็น รตฺตี รตฺตี แปลว่า
 แน่ราตรี ท., คู่ก่อนราตรี ท., ข้าแต่ราตรี ท. ฯ